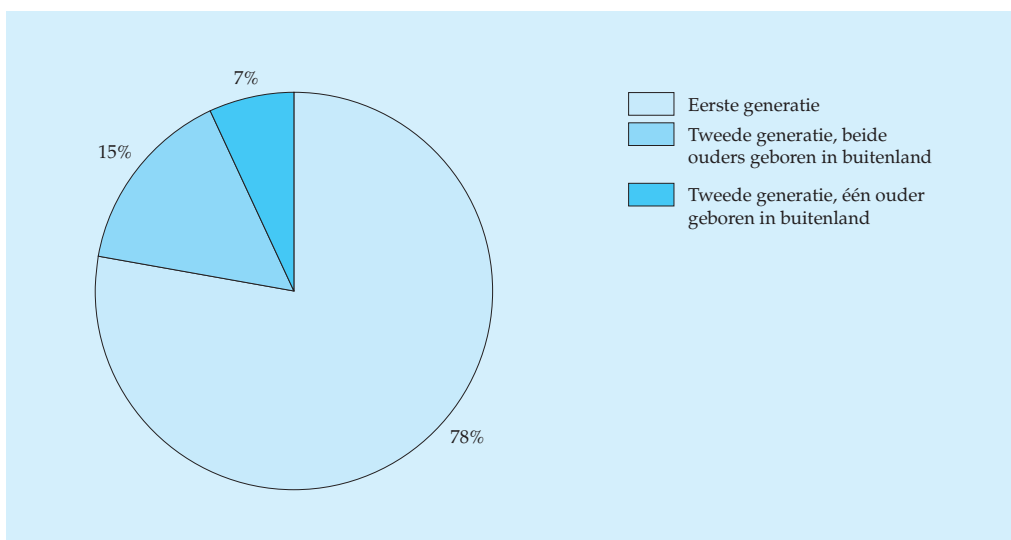

8. Werken in bestuur en zorg

De uitzendbranche is van oudsher een belangrijke werkgever voor niet-westerse allochtonen van de eerste generatie. Bij de teruggang in de werkgelegenheid van de afgelopen jaren verloor de uitzendbranche als een van de eersten terrein. Verloor de eerste generatie niet-westerse allochtonen nu ook massaal hun werk? De jongere tweede generatie werkt voornamelijk in de detailhandel. De werkgelegenheid in de detailhandel groeide de laatste jaren nog door. Was de tweede generatie niet-westerse allochtonen in 2002 nog zeker van hun baan?

Van de niet-westerse allochtonen met een baan is het merendeel van de eerste generatie. In 2002 was 78 procent van de niet-westers allochtone werknemers van de eerste generatie. Dit zijn 420 duizend personen. De tweede generatie allochtonen met een baan was nog geen derde deel hiervan, namelijk bijna 120 duizend personen. Van deze tweede generatie is de groep met twee buitenlandse ouders het grootst. Deze groep telde twee maal zo veel werknemers als de groep met maar één buitenlandse ouder.

8.1 Niet-westerse allochtonen met een baan naar generatie, 2002

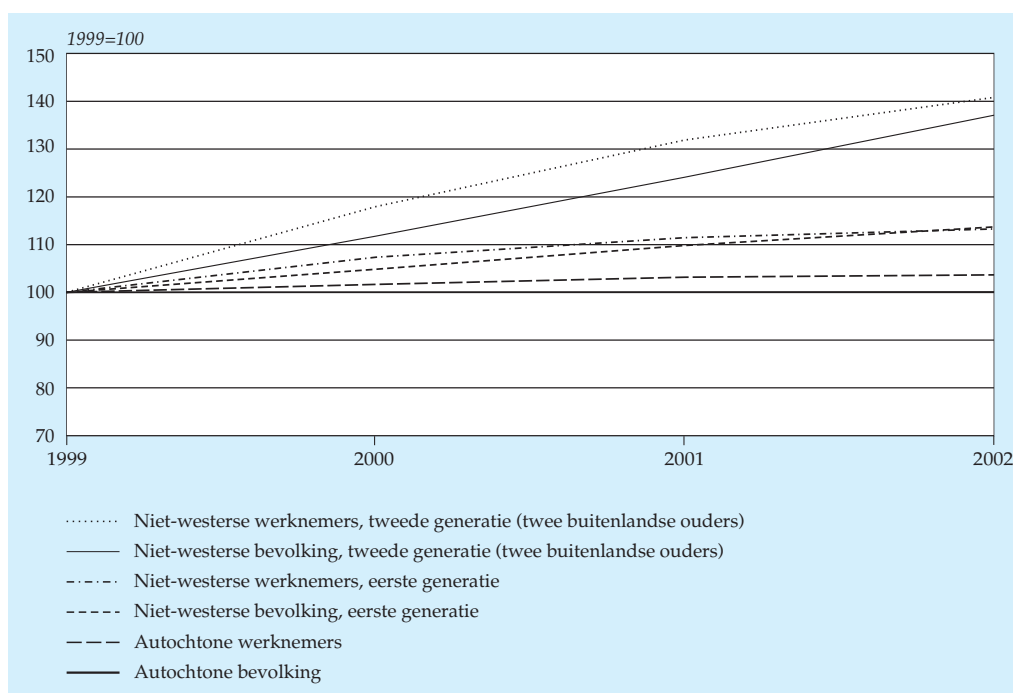

Werknemersaandeel tweede generatie gegroeid

Tot het eind van 2002 groeide de werkgelegenheid in Nederland nog sterker dan de bevolking. Er waren wel verschillen in bevolkingsgroei en banengroei tussen autochtonen en allochtonen. Zo was er vrijwel geen bevolkingsgroei

van autochtonen van 15–64 jaar tussen 1999 en 2002, terwijl het aantal banen van deze groep in deze periode met 4 procent toenam. Het werknemersaandeel van de autochtone bevolking groeide dus. Voor de eerste generatie niet-westerse allochtonen pakte het in deze periode anders uit. Het aantal personen van de eerste generatie (15–64 jaar) groeide met 14 procent, terwijl het aantal banen met 13 procent groeide. Voor deze groep bleef het werknemersaandeel dus vrijwel gelijk. De tweede generatie (15–64 jaar) is bezig met een snelle opmars op de arbeidsmarkt. Deze groep groeide tussen 1999 en 2002 met 37 procent, maar het aantal banen voor hen groeide met 41 procent nog sneller dan de bevolking. Het aandeel werkenden van de tweede generatie allochtonen is dus gegroeid.

8.2 Aantal werknemers en bevolking naar herkomst en generatie

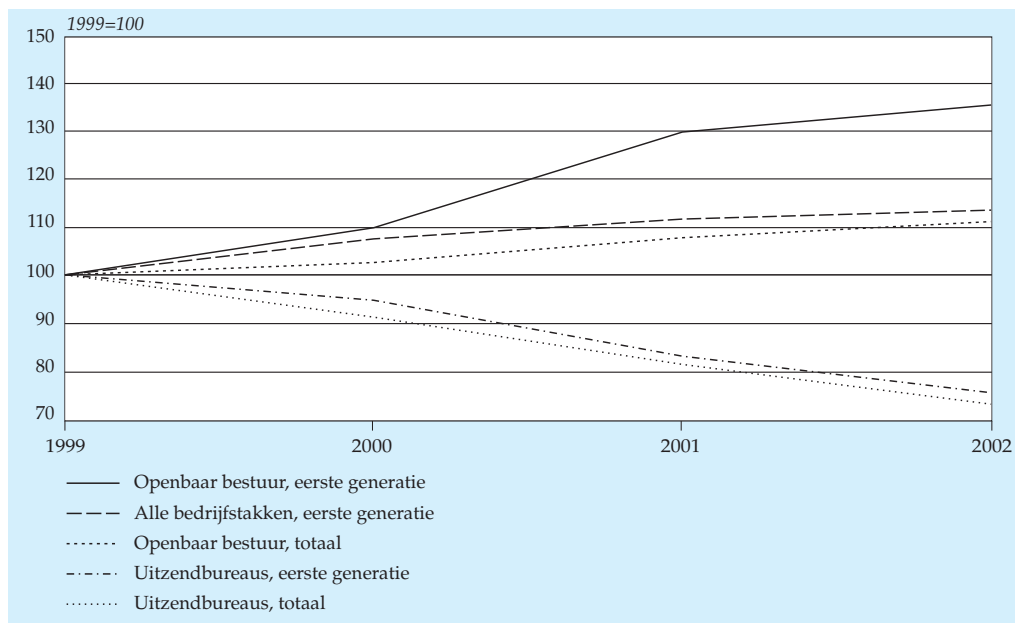
Werknemers

Werknemers zijn in Nederland woonachtige personen met een baan in loondienst. In dit artikel is als leeftijdsafbakening uitgegaan van 15–64 jaar. De peildatum is de laatste werkdag in oktober. In deze analyse zijn alle banen verwerkt waarvoor loon is betaald. De verhouding tussen het aantal werknemers en de bevolking in een groep wordt aangeduid met werknemersaandeel. Het werknemersaandeel wijkt af van de arbeidsparticipatie. Deze laatste gaat uit van de verhouding tussen het aantal mensen met betaald werk van twaalf uur of meer per week en de bevolking. Zelfstandigen tellen hierbij dus mee, terwijl mensen met betaald werk van minder dan twaalf uur niet meetellen. Juist vanwege de kleine baantjes is het werknemersaandeel van jongeren 15–24 jaar hoger dan de arbeidsparticipatie.

Industrie en uitzendbureau voor eerste generatie

Bedrijfstakingen waar al jaren veel niet-westerse immigranten werken zijn de industrie en de uitzendbranche. In 1999 werkte 17 procent van de niet-westerse allochtonen van de eerste generatie in de industrie. Bij de uitzendbureaus werkte een bijna even groot aandeel van 14 procent. De industrie verloor tussen 1999 en 2002 een deel van de werkgelegenheid, maar al eerder vielen er harde klappen bij de uitzendbureaus. In tijden van economische recessie worden allereerst de uitzendkrachten naar huis gestuurd. Dat is een makkelijke, snelle en effectieve maatregel om banen te schrappen. De allochtonen van de eerste generatie verloren dan ook inderdaad in groten getale hun uitzendbaan. In 2002 werkte er nog slechts drie kwart van de eerste generatie allochtonen bij een uitzendbureau in vergelijking met 1999. Dat was een afname van 53 duizend tot 40 duizend banen.

8.3 Niet-westerse allochtone werknemers naar enkele bedrijfstakken

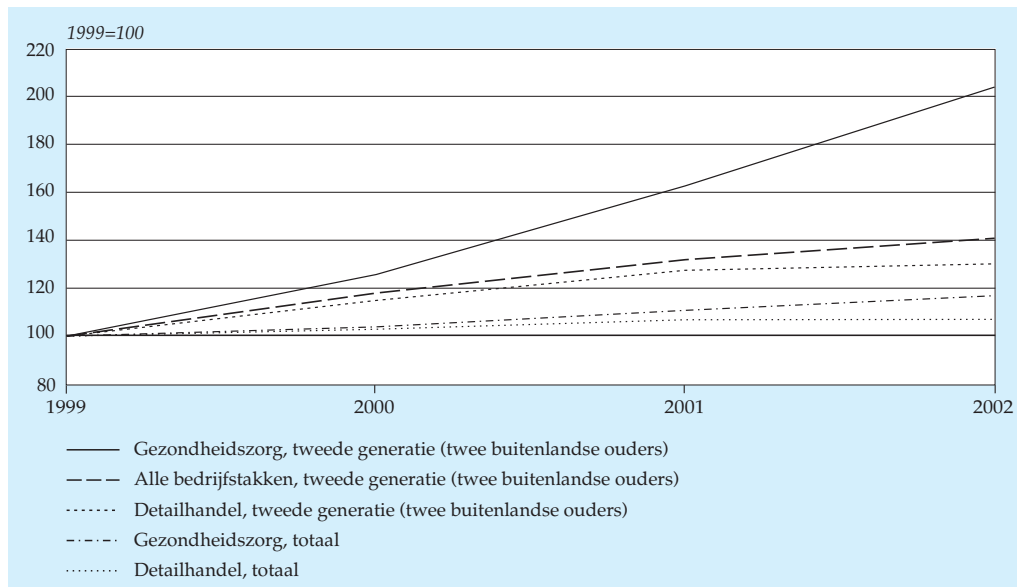

Het totaal aantal banen van de eerste generatie is echter gestegen tussen 1999 en 2002. De eerste generatie heeft dan wel minder banen als uitzendkracht, maar op andere gebieden groeide voor hen de werkgelegenheid. In het openbaar bestuur werden mensen aangenomen, en vaker dan gemiddeld kon hier een eerste generatie allochtoon aan de slag. In 1999 waren er 18 duizend eerste generatie allochtonen werkzaam in het openbaar bestuur, in 2002 was dit gegroeid tot 24 duizend. Een dergelijke groei gold ook voor het onderwijs en de gezondheidszorg. De banengroei in deze bedrijfstakken compenseerde voor een groot deel het banenverlies van de eerste generatie bij de uitzendbureaus.

Tweede generatie begint aan loopbaan

De groep van de tweede generatie niet-westerse allochtonen met twee buitenlandse ouders is vijf keer zo klein als de eerste generatie. Zij werkten in 1999 vaak in de detailhandel: met 13 duizend werknemers was dit 21 procent van deze bevolkingsgroep. Dit zullen regelmatig bijbaantjes zijn geweest. Tenslotte is dit een jonge bevolkingsgroep met een heel groot aandeel van scholieren, studenten en schoolverlaters. Bijna 80 procent van hen is tussen de 15 en 25 jaar. In de detailhandel ging het tussen 1999 en 2002 redelijk goed met de werkgelegenheid. De aantallen banen van de tweede generatie niet-westerse allochtonen namen daar dan ook toe in deze periode. In 2002 werkten ruim 16 duizend allochtonen van de tweede generatie in de detailhandel, 3 duizend meer dan in 1999.

8.4 Niet-westerse allochtone werknemers naar enkele bedrijfstakken

Procentueel gezien is de groei van het aantal banen voor de tweede generatie in de detailhandel echter niet bijzonder hoog. Deze banengroei was vooral hoog in de gezondheidszorg, en ook bij het openbaar bestuur, het onderwijs en het openbaar vervoer en wegvervoer. In 1999 werkten er nog geen 3 duizend tweede generatie niet-westerse allochtonen in de gezondheidszorg, in 2002 is dit gegroeid tot bijna 6 duizend. De tweede generatie is een jonge bevolkingsgroep. Met de loop van de jaren komen er ook meer schoolverlaters op de arbeidsmarkt met een voltooide opleiding. In aansluiting op hun opleiding komen zij in aanmerking voor meer en andere banen in diverse bedrijfstakken. In deze bevolkingsgroep is er ook nog nauwelijks uitstroom van werknemers naar pensioen. Dit verklaart voor een groot deel de toename van het aantal personen met een baan, maar niet alles. Het aantal banen stijgt procentueel sterker dan de aantallen in de bevolkingsgroep. Dat betekent dat het aandeel werknemers van deze groep ook stijgt.

Nieuwe banen ook voor allochtonen

Hoewel het met de uitzendbranche slecht ging in 2002, bleef de werkgelegenheid van de eerste generatie niet-westerse allochtonen min of meer stabiel. Deze groep had in 2002 inderdaad minder banen van uitzendwerk dan voorheen, maar in andere bedrijfstakken groeide hun aantal banen. Dat gold vooral in de niet-commerciële dienstverlening, zoals het openbaar bestuur, het onderwijs en de gezondheidszorg. Wel groeide het aantal banen van de eerste generatie allochtonen relatief minder dan bij de autochtonen. De tweede generatie van niet-westerse allochtonen bleef in de periode 1999–2002 in belangrijke mate in de detailhandel werken. Immers, ieder jaar komen er jongeren van de tweede generatie op de arbeidsmarkt die een bijbaan zoeken of als schoolverlater meteen aan de slag willen. Zij vinden veelal een baan in de detailhandel. Daarnaast liffte de tweede generatie ook mee op de groei van de werkgelegenheid in de gezondheidszorg, het openbaar bestuur en het onderwijs.

De werkgelegenheid voor niet-westerse allochtonen is dus niet te voorspellen enkel door het volgen van de traditioneel 'allochtone' bedrijfstakken als industrie, uitzendbureau's en detailhandel. Tussen 1999 en 2002 maakte de eerste generatie allochtonen de overstap van uitzendwerk naar andere bedrijfstakken. De tweede generatie maakte in dezelfde periode haar 'echte' entree op de arbeidsmarkt in diverse andere bedrijfstakken dan alleen de detailhandel. Beide generaties hebben geprofiteerd van de banengroei in de niet-commerciële dienstverlening.

